

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра загальної та диференціальної психології**

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ: ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРАКТИКА»

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
24-25 квітня 2025 року**

Одеса

2025

УДК 159.9: 37.015.3

А 43

Друкується за ухвалою Вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» (протокол № 16 від 29.05.2025 року)

А 43 Актуальні проблеми сучасної психології: теорія, досвід, практика / Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 року) / за ред. М.Й.Казанжи. Одеса: Університет Ушинського, 2025. 718 с.

Редакційна колегія: Казанжи М.Й., доктор психологічних наук, професор; Саннікова О.П., доктор психологічних наук, професор; Дідух М.Л., доктор психологічних наук, доцент; Водолазська О.О., кандидат психологічних наук, доцент; Бринза І.В., кандидат психологічних наук, доцент; Борисова О.О., кандидат юридичних наук, доцент; Василенко І.А., кандидат психологічних наук, доцент; Ульянова Т.Ю., кандидат психологічних наук, доцент; Черножук Ю.Г., кандидат психологічних наук, доцент; Оріщенко О.А., кандидат психологічних наук, доцент.

Збірник призначений для фахівців у галузі психології, наукових дослідників і практиків, викладачів закладів вищої освіти, педагогів і вихователів, докторантів, аспірантів та студентів. Рекомендації щодо впровадження результатів конференції полягають у підвищенні обізнаності науковців, викладачів і аспірантів щодо наслідків та перспектив становлення особистості у невизначеному світі та можливостей практичного використання досягнень загальної психології, психології особистості, історії психології тощо в сучасних умовах освіти та науки.

Матеріали опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність викладеного матеріалу покладено на авторів статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ISBN 978-617-7757-40-4

©Автори статей, 2025
© Університет Ушинського

2025

and Social Psychology. 1991. № 60 (3). P. 456-470.

5. Dugas M. J., Gagnon F., Ladouceur R., Freeston M. H. *Generalized anxiety disorder: A preliminary test of a conceptual model*. *Behaviour Research and Therapy*. 1998. 36(3). 215-226.

6. Stoeber J., Otto K. Positive Conceptions of Perfectionism: Approaches, Evidence, Challenges. *Personality and Social Psychology Review*. 2006. 10(4). 295-319.

7. Flett G.L., Hewitt P.L. Роздуми про перфекціонізм і тиск бути досконалим. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*. 2016. Vol. 34. №3. P.181-201.

УДК: 159.9

Кравченко О.О.,

здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність теми дослідження зумовлена потребою глибшого розуміння процесів професійного саморозвитку в умовах змін сучасного соціокультурного середовища. Особливу увагу заслуговує дослідження мотиваційних чинників, які впливають на здатність особистості до саморозвитку, зокрема в сфері музичної освіти.

Мета дослідження – виявити зв'язок між особливостями мотивації, локусом суб'єктивного контролю та рівнем готовності до саморозвитку у викладачів музики.

Завдання дослідження включали:

1) теоретичний аналіз поняття мотивації до професійного саморозвитку;

У контексті психології професійного розвитку мотивація розглядається як ключовий рушійний механізм активізації внутрішніх ресурсів особистості. Відповідно до когнітивної теорії мотивації, процес саморозвитку активується тоді, коли особистість усвідомлює свої цілі, сприймає їх як значущі та досяжні. При цьому внутрішня мотивація формується на основі позитивного емоційного досвіду, усвідомлення сенсу діяльності та наявності рефлексивного компонента. Зовнішня мотивація, хоча й може виступати потужним стимулом, у довгостроковій перспективі поступається внутрішній мотивації у забезпеченні сталого професійного розвитку (Deci & Ryan, 1985).

2) емпіричне вивчення типів мотивації, локусу контролю та готовності до саморозвитку;

3) виявлення взаємозв'язків між досліджуваними змінними.

Об'єктом дослідження виступає професійний саморозвиток особистості.

Предметом – мотиваційні особливості, що впливають на саморозвиток.

У дослідженні взяли участь 35 викладачів музики віком від 18 до 35 років, більшість з яких – жінки.

Для досягнення поставленої мети було застосовано такі методики:

Методика визначення мотивації професійної діяльності (К. Заміра в модифікації А.Реан) [3]; Опитувальник мотивації до досягнення успіху (Т.Елерс) [2]; Методика «Готовність до саморозвитку» (В.Павлов) [4]; Опитувальник рівня суб'єктивного контролю (Е.Ф.Бажин та співавт.) [1].

Результати дослідження показали, що у вибірці переважає внутрішня мотивація (середнє значення ВМ – 3,8), що є показником високої усвідомленості та інтересу до професійної діяльності. Зовнішня позитивна мотивація виявлена на рівні 3,5 бали, а негативна – 2,6 бали, що підтверджує переважання позитивних мотиваційних факторів. За методикою Т. Елерса [2] більшість опитаних продемонстрували середній та високий рівень мотивації до успіху: 28,6% – середній, 40% – помірно високий, 25,7% – дуже високий. Це свідчить про достатню орієнтацію на досягнення в професійній сфері. Готовність до саморозвитку виявлена у 74% опитаних на рівні вище середнього. У 42% респондентів переважає активна позиція («активна готовність»), ще у 26% – «хочу, але не можу». Таким чином, результати дослідження підтверджують взаємозв'язок між внутрішньою мотивацією, інтернальним локусом контролю та високим рівнем готовності до саморозвитку. Це дозволяє розглядати дані чинники як цільові орієнтири для формування програм професійного вдосконалення викладачів.

Щодо локусу суб'єктивного контролю, 66% опитаних мають інтернальний тип локусу ($I_o > 22$), що свідчить про перевагу переконання у власній відповідальності за професійні досягнення. Рівень інтернальності (T_o) у більшості респондентів – середній (59%) або високий (26%). Отже, результати емпіричного дослідження підтверджують гіпотезу про значущість внутрішньої мотивації, інтернального локусу контролю та високого рівня готовності до саморозвитку як важливих чинників професійного розвитку особистості викладача. Отримані дані можуть бути використані для удосконалення системи підвищення кваліфікації та супервізії в музичній освіті.

Таблиця 1.

**Кореляції між мотивацією та готовністю до
саморозвитку**

Шкала мотивації	Само- розвиток у майбутньому	Само- актуалізація	Професійне само- вдосконалення
ВМ	0,360*	0,437**	0,434**
ЗПМ		0,334*	
МУ		-0,318*	

Примітка. $p < 0,05$ – статистично значущий зв'язок (*); $p < 0,01$ – високий рівень значущості (**).

Внутрішня мотивація має додатні зв'язки з усіма показниками готовності до саморозвитку. Найбільш виражені – з самоактуалізацією ($r = 0,437^{**}$, $p < 0,01$) та професійним самовдосконаленням ($r = 0,434^{**}$, $p < 0,01$).

Зовнішня позитивна мотивація виявила зв'язок із самоактуалізацією ($r=0,334^*$, $p < 0,05$). Мотивація уникнення негативно корелює з самоактуалізацією ($r = -0,318^*$, $p < 0,05$).

Таблиця 2

Кореляції між мотивацією та суб'єктивним контролем (УСК)

Шкала мотивації	Інтерн. досяг.	Інтерн. невдач	Інтерн. виробн.	Заг. інтерн.
ВМ	0,351*			0,334*
ЗНМ		-0,301*		
МУ	-0,273	-0,314*	-0,337*	-0,348*

Примітка. * – $p < 0,05$; ** – $p < 0,01$. Зв'язки статистично значущі на відповідному рівні значущості.

Внутрішня мотивація позитивно пов'язана із загальною інтернальністю ($r = 0,334^*$, $p < 0,05$) та інтернальністю у сфері досягнень ($r = 0,351^*$, $p < 0,05$). Зовнішня негативна мотивація демонструє негативний зв'язок з інтернальністю у сфері невдач ($r=-0,301^*$, $p<0,05$). Мотивація уникнення має негативні зв'язки з усіма компонентами інтернальності, особливо з інтернальністю у сфері невдач ($r = -0,314^*$, $p < 0,05$).

Отже, у результаті проведеного кореляційного аналізу встановлено, що внутрішня мотивація тісно пов'язана з позитивними психологічними характеристиками, такими як готовність до саморозвитку, самоактуалізація та інтернальний локус контролю. Натомість мотивація уникнення та зовнішня негативна мотивація демонструють протилежні зв'язки,

вказуючи на їхню обмежену роль у підтримці професійного саморозвитку. Отримані результати підтверджують важливість формування внутрішньої мотивації для забезпечення ефективного професійного становлення особистості. Дослідження підкреслює значущість інтеграції мотиваційного та особистісного чинника в системі професійного розвитку викладача, зокрема у сфері мистецької освіти. Практична цінність результатів полягає в можливості їх використання у психологічному супроводі, тренінгових програмах, а також у розробці стратегій професійного самовдосконалення для викладачів музики. Зокрема, отримані дані можуть стати основою для створення цільових інтервенцій, спрямованих на розвиток усвідомленості, рефлексії, та внутрішньої мотивації. Перспективним напрямом подальших досліджень є розширення вибірки, порівняльний аналіз між викладачами різних творчих спеціальностей, а також вивчення динаміки мотиваційної сфери у процесі професійної діяльності. Доцільним є також аналіз впливу організаційного середовища, стилів керівництва та факторів професійного вигорання на готовність до саморозвитку.

Таким чином, результати дослідження розширюють уявлення про психологічні механізми професійного зростання та відкривають можливості для подальшого вдосконалення освітніх і консультативних практик.

Література:

1. Бажин Є.Ф., Голинкіна Є.А., Еткінд А.М. Методика визначення рівня суб'єктивного контролю (УСК) у адаптації українських авторів / за ред. О.Л.Лисенка. *Психологія і особистість*. 2012. №1. С.33-39.
2. Елерс Т. Методика діагностики мотивації до досягнення успіху. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. № 5. С. 45–50.
3. Замір К. Методика діагностики мотивації професійної діяльності (у модифікації А.Реана). *Психологічні технології в освіті*. 2003. № 3. С.52-57.
4. Павлов В.А. Методика діагностики готовності до саморозвитку. *Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки*. 2011. Вип. 199. С.45-49.

УДК: 159.9

Осіченко А.Д.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої
освіти за спеціальністю 053 Психологія,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

СТРАТЕГІЇ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ ПОДРУЗЖЯ РІЗНОГО РІВНЯ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ШЛЮБОМ

Анотація. У статті розглянуто стратегії вирішення конфліктів у подружніх стосунках з різним рівнем задоволеності шлюбом. Здійснено аналіз сучасних підходів до вивчення сімейних конфліктів у

Казанжи М.Й., Котовська Г.І. Особливості інтуїтивних характеристик студентів з різним типом професійної самореалізації.....	146
Калужинський Я.В. Суб'єктивне відчуття болю при посттравматичних стресових розладах внаслідок органічного ураження центральної нервової системи.....	155
Коваленко Т.В. Психологічні особливості осіб з різним рівнем нарцисизму.....	165
Козлова О. Особливості взаємозв'язку показників перфекціонізму та тривожності.....	174
Кравченко О.О. Мотиваційний аспект професійного саморозвитку особистості.....	181
Осіченко А.Д. Стратегії вирішення конфліктів подружжя різного рівня задоволеності шлюбом.....	187
Пригаріна П.А. Співвідношення параметрів психологічного здоров'я та показників життєстійкості і психологічного благополуччя особистості.....	201
Рукас Г.С. Суверенність осіб, що відрізняються особистісною зрілістю.....	209
Саннікова О.П., Домасова О.В. Факторна структура особистості успішного маніпулятора.....	218
Саннікова О. П., Терехова Н.В. Взаємозалежність показників рішимості і схильності до соціальної адаптивності.....	234
Сокол Т.В. Особливості переживання психологічного благополуччя особистості в умовах війни.....	242
Ульянова Т.Ю., Рибак Д.А. Співвідношення показників мотивації і схильності до ризику.....	251
Ульянова Т.Ю., Русавська А.П. Дослідження взаємозалежності комунікативної креативності та локусу контролю.....	263
Ульянова Т.Ю., Ткач С. Г. Співвідношення гендерного типу з тривожністю, фрустрацією, агресією та ригідністю.....	271
Ульянова Т.Ю., Черкасова Т.О. Психологічне благополуччя і парціальні позиції життєстійкості: аналіз зв'язків.....	283
Чебикін О.Я., Мішеніна А.В. Жіноча атрактивність як соціальний ресурс: особливості комунікації з жінками та чоловіками в контексті сприйняття та гендерної взаємодії.....	292
Ченчик О.М. Самоактуалізація осіб, що відрізняються суверенністю психологічного простору.....	299